

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio Decalogi Duabus distincta partibus

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Consilium, paragraph. 2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

cidam in damnum æquale, vel quasi æquale, ac Petrus; & tunc obligabor omnino: multo magis, si incidam in damnum levius; ratio est, quia, mea actio injusti mandati me obligat ad amovendum damnum ab innocente, cuius ego essem injusta causa. Quare si vita Petri periclitatur, tua vita est redimenda; si fama, tua fama, si bona, tuis bonis sunt reparanda. Communis est hæc doctrina de falso teste, ut nuper *b* vidimus, qui obligatur, retractare, quam vis cum suo æquali periculo, quando retractatio est profutura. Vel secundo, si præmoneam, timo meo malum in superiore ordine, seu certe longe maius, quam est illud, quod est mandato meo inferendum; & tunc excusabor à præmonendo, quia tunc non censetur moraliter esse in potestate mea, præmonere; cum quæ multum difficilia sunt, judicentur moraliter impossibilia. Vnde fit, ut si vita mea vel fama periclitetur ex dicta admonitione, ad illam non obliger, quando prædicto Petro inferendum tantummodo esset damnum in bonis temporalibus.

g l. Dianam p. 4. tract. 2. de irreg. res. 14. h nuper §. 9. n. 6. c. 1. i De lugo l. c. sect. 2. §. 1. n. 31.

Illud adverte, me debere semper restituere illa bona, in quibus fortè prædictus Petrus deinde lædatur, quia semper illa læsio est ex vi mandati mei: ex alia parte possum sine periculo meæ famæ vel vitæ restituere, medio amico occulto, vel prudenti confessorio.

Qui consilium dedit alteri (obiter hic id notare juvat) ut malum faceret, unde qui consilium accepit, damna passus

est, non obligatur consulens, aliquid restituere de his damnis, quia liberum fuit consulto, tale consilium acceptare, scienti autem, & volenti non fit injuria. Simile quid de mandatario liberè mandatum suscipiente, dixi *n. 3.*

1 Clavis regia, Less. Ar. Sa apud Di-castill. li. 2. de just. tr. 2. d. d. 4. n. 85.

8. Si mandatarius accepta à me revocatione; adhuc ex sua voluntate velit damnum inferre Petro, tunc ego non ero amplius Petro injurius; solum ergo obligabor ex charitate ipsum præmonere, si spes sit averfionis damni: sed quia charitas non obligat cum magno dispendio, ut alibi dictum est, ideo in casu hoc revocati jam sufficienter mandati, non obligabor præmonere, si inde notabile damnum mihi imminere prævideam.

§. III.

Consilium.

1. **N**on solum, qui consilium dat, suum hic locum habet, verum etiam qui hortatur, dirigit, instruit, suadet, terret, minatur ad injustam patranda[m] læsionem; par enim est de hisce omnibus ratio.

Certum autem est, & consulentem teneri ad restitutionem damni illati, quia consulens damnum, verè causa est illius, ut merito Aristoteles *b* revocet consultorem ad causam efficientem. Immo adverte, non raro consultorem (id quod etiam dic de mandante, & similibus) teneri ad restitutionem, non verò eum, qui exequitur, quando nimirum exequens, bona fide & in-

vincibiliter se gerit, dum interim Consultor seu mandans conscius iniustitiæ est.

a *Doff. cit. in §. præc. & passim. b Arist. 2. physic. t. 29.*

2. Iam verò tria hic difficultatem habere solent. Primò, quid si revocetur consilium? de quo tamen dixi, cum de homicidio c. Secundo, quid si consulatur minus malum? de quo etiam dixi superius d. Tertio, quid si iniusta actio alias fieret, etiam alterius consilio non accedente? de hoc jam hic subdo.

c *Sup. l. 5. c. 1. §. 4. cum de invitante ad peccat. & cum de transgressuro, adde Dicast. l. sup. cit. n. 74.*

3. Si actionem quis iniustam per-egisset, etiam si meum consilium non accessisset, accessit tamen dumtaxat meum, non verò alterius, ex quo meo consilio motus ille egit iniuste, ego teneor e ad restitutionem; si autem ille erat, sive ex se, sive ex aliorum consilio determinatus ad iniuste agendum, accessit tamen etiam meum consilium, ex quo ille nihil motus est, ego non teneor f ad restitutionem. Si denique ille erat determinatus ad iniustam actionem, sed meum consilium supervenit, solum illum movit ad citius, crudelius, severius agendum, licet probabile g sit, me obligari ad restitutionem, est tamen etiam probabile, h me non obligari, nisi fortè ad excessum. Explico singula singulis exemplis.

e *Sotus. Caiet. Covar. Rebel, quos citat sequiturque Dicast. l. 2. de iust. tr. 2. d. 4. d. 2. n. 8. & Mol. Less. Vasq. & communiter apud eundem l. c. n. 21. g Dicast. l. c. à n. 24. citans*

Rebell. Molin. Pet. Navar. Caiet. Sotus alios. h Nav. S. Tho. aliq. apud eundem n. 25. & ipse Dicastil. probabile putat.

4. Exemplum primi disti: Antonius, cum non sit determinatus ad iniustam læsionem, intendit decem ad se vocare consultores, non tamen deinde advocat, vel si advocat, me primum consulit, qui consilium illi de inimico occidendo, quo unico consilio ille contentus & motus, illum interficit. Affero, me teneri ad restitutionem, quia de facto damnum à consilio meo consecutum est: sicuti si ab alieno, & non à meo consecutum fuisset, alij, & non ego ad restitutionem essent obligati.

5. Exemplum secundi: Caius cum simili modo ad iniustam actionem determinatus non sit, decem consultores advocat, & auditis novem, animo item firmo decernit, inimicum occidere; sed postea supervenit meum consilium, à quo ipse Caius nihil movetur, sed ab illis novem motus inimicum interficit. Dico, me non teneri ad restitutionem; ratio est, quia quamvis ego peccaverim contra iustitiam, inefficax fuit meum consilium ad actionem iniustam, cum tota efficacia fuerit ab præauditis consultoribus. Si dubium sit, an meum consilium moverit, necne Caium, quid sentiendum, dixi superius i.

i *Sup. l. 1. c. 3. §. 2. verb. suffragium.*
6. Exemplum tertij: Titius determinatus jam omnino inimicum occidere, ex meo consilio solum illud habet, ut quia volebat occidere cras, occidat citius, nempe hodie, & propter meum consilium occidit animosius, immo & crude-

& crudelius. Aio, esse probabile, me teneri ad restitutionem, quia de facto damnum infero: at esse etiam probabile, non teneri, quia verum non est, à me damnum quoad substantiam, fuisse illatum: fuit enim à præcedente deliberatione, & solum ego causa fui in qualitate, seu modo. Confirmabat hanc doctrinam P. Ioseph de Augustino, à quo illam habui, hoc exemplo; nam si segetes v. g. inimici mei conflagrarent, sine vlla spe auxilij, & ego ex odio flammam adderem, licet peccem, tamen, quia novum damnum non facio, non obligor ad restitutionem, ita ergo in casu nostro &c.; loquimur autem solum ad restitutionem: nam cæterum, quando citius ex meo consilio mors alicui inferitur, cum sim causa accelerationis injustæ mortis, in irregularitatem incurro. Scio, Hurtad., dū sic habere: non incurritur irregularitas, quando absque mandato, aut consilio aut incitatione aut animatione alias erat faciendum homicidium, quoad substantiam, quamvis aliquo ex his quatuor modis animus delinquentis fuerit auctus ad id faciendum, aut inductus ad faciendum citius, vel crudelius, quia tunc dicto modo cooperans, quamvis sit causa distincti numero actus, non influit in homicidium, quoad substantiam, sed tantum, quoad modum. Hæc ille, in qui, quoad illud (citius) placere non potest, cum verè, qui ad mortem citius dandam influit, ad substantiam homicidij, nec solum ad modum concurrat.

1 Gass. Hurtad. de irreg. d. 2. dif. 6. n. 20. in edit. Antwerp. 1633. m.

Quem videtur sequi, Bannes apud Dianam p. 8. tr. 7. resol. 92.

7. Consulto autem in hoc tertio dicto notavi illud (nisi fortè, quoad excessum) nam si quis erat determinatus ad furandum decem, tu verò excites ad furandum viginti, te obligari ad restitutionem excessus supra decem, dubium esse non potest.

Quando confessarius non dat consilium de restitutione peenitenti, quam is debet, & similia, diximus in Methodo n. De ijs, qui consilium præbent, cum sint ignorantes, nec apti ad consilium præbendum, legatur omnino Vasquez o.

n In Meth. conf. lib. 3. c. 8. §. 3. o. Vasq. de restit. c. 2. §. 2. d. 5.

§. III.

Consensus, Palpo.

1. **Q**ui vivè per suffragium secretum, sive alio modo consentit, ut fiat actio injusta, obligatur ad restitutionem, id quod ex dictis de consulente, cui valde affinis est consensus, satis liquet. Adde tamen omnino ea, quæ dixi superius a de suffragijs.

a l. 1. c. 3. §. 7. ver. Suffragium, & videatur insuper Dicastill lib. 2. de iust. tr. 2. d. 4. dub. 5. à n. 93.

2 Sicut autem injustus est qui per suum suffragium actioni iniquæ consentit, ita non rarò erit injustus, qui non consentit, ubi assentiri per justitiam deberet, seu, quod idem est, ubi suffragium negat, quando in favorem alicuius, vel in bonum reip, illud ferre oportebat.

Sss 2

tebat.